

Täysistunto

Tiistai 24.3.2026 klo 14.00—18.54

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi esitutkintalain, oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain ja oikeudenkäymiskaaren 11 luvun 3 b §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 188/2025 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 3/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö LaVM 3/2026 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelu alkaa. Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Eerola, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.35 **Juho Eerola ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä esityksessä ehdotetaan muutettavaksi esitutkintalakia, oikeudenkäynnistä rikosasioissa annettua lakia sekä sitten vielä oikeudenkäymiskaarta. Tämä kyseinen esitys sisältää useita esitutkintaan ja myös syyteharkintaan sekä sitten vielä rikosasioiden tuomioistuinkäsittelyyn liittyviä muutoksia, joilla pyritään sujuvoittamaan rikosprosessia.

Tämän esityksen mukaan esitutkinnan ja syyteharkinnan osalta muutetaan asianomistajan yksityisoikeudellisen vaatimuksen selvittämistä ja käsittelyä sekä rikosilmoituksen kirjaamisvelvollisuutta ynnä toimenpiteistä luopumista, esitutkintaviranomaisen ja syyttäjän yhteistyövelvollisuutta, vielä loppulausuntomenettelyä sekä edelleen päätösten perusteluvelvollisuutta. Näin montaa asiaa siinä siis muutetaan. Lainsäädäntöön lisätään säännökset oikeuksien ja velvollisuuksien ilmoittamisesta kuulusteltavalle sekä tiedottamisesta esitutkinnassa. Lisäksi mahdollistetaan yleistiedoksiannon käyttö ja rikosilmoituksen liittäminen samasta rikoksesta tehdylle aikaisemmalle ilmoitukselle.

Rikosasioitten tuomioistuinkäsittelyn osalta mahdollistetaan haasteen puhelintiedoksianto silloin, kun asia voidaan lopulta käsitellä kirjallisessa menettelyssä tai jopa vastaajan poissaolosta huolimatta. Sitten tätä vastaavaa menettelyä voidaan esityksen mukaan käyttää myös haastemiehen tavatessa sattumalta jonkun haastettavan, vaikka ihan tuolla kadulla. Kirjallisen menettelyn ja poissaolokäsittelyn soveltamisaloja laajennetaan korottamalla enimmäisrangaistuksia ja sujuvoittamalla näiden menettelyjen käyttöä.

Tämän esityksen perusteluista sitten ilmenee, että rikosprosessin kesto on viime vuosina huolestuttavalla tavalla pidentynyt, mikä vaarantaa oikeusturvan toteutumista ja sen tehokasta saatavuutta. Ainakin omasta mielestäni tämä on, jos nyt ei suurin, niin yksi suurimpia oikeusvaltio-ongelmia, mitä tässä maassa on, eli tämä prosessin kesto. Nyt esityksen keskeisenä tavoitteena onkin rikosoikeudenhoidon resurssien nykyistä oikeudenmukaisempi ja tarkoituksenmukaisempi kohdentaminen. Tavoitteena on, että tätä rikosproses-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 27/2026 vp

sia näin sujuvoittamalla voidaan antaa oikeusturvaa tehokkaammin ja nimenomaan lyhentää näitä käsittelyaikoja, jotka siis ongelmana ovat olleet.

Lakivaliokunta pitää tämän esityksen tavoitteita erittäin kannatettavina, ja tässä yksimielisessä mietinnössään lakivaliokunta pitää esitystä oikeinkin tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa tähän esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä eräin huomioin ja muutosehdotuksin. — Kiitokset.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

16.39 Juha Hänninen kok: Kiitos, arvoisa puhemies! Yhteiskuntamme sisäinen turvallisuus nojaa siihen, että viranomaiset pysyvät rikollisuuden kehityksen mukana. Yhä suurempi osa vakavasta rikollisuudesta tapahtuu nykyään tietoverkoissa, usein anonyymisti ja hajautetusti. On meidän vastuumme vastata tähän muutokseen laajentamalla poliisin mahdollisuuksia käyttää yksinomaan tietoverkossa tehtävää peitetöimintää.

Arvoisa puhemies! Nyt käsittelyssä olevan esityksen tarkoituksena on parantaa rikostorjunnan tilaa ja varmistaa, että salaisia tiedonhankintakeinoja ja salaisia pakkokeinoja koskevat säännökset ovat mahdollisimman yhdenmukaisia muiden viranomaisten sääntelyn kanssa. Kyseessä on tärkeä uudistus siksi, että rajat ylittävä rikollisuus ei tänä päivänä pysähdy yhteiskuntamme viranomaisten toimialoihin. Kun viranomaisilla on samansisältöiset toimivaltuudet, yhteistyö tehostuu ja rikollisten toimintamahdollisuudet kapenevat. Tämä vahvistaa koko rikostorjuntajärjestelmän kykyä puuttua vakaviin tekoihin oikea-aikaisesti.

Myös valiokunta on käsittelyssään päätenyt kannattamaan esitystä pienin tarkennuksin. Ne tekevät kokonaisuudesta hyvän. — Kiitoksia, arvoisa puhemies.

16.44 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Kiitos edustaja Eerolalle hyvästä esittelystä niistä ydinmuutoksista, mitä tähän on valiokuntakäsittelyssä tullut. — Kiinnostavaa on tämä työskentely eri viranomaisten välillä, jossa täällä hallintovaliokunta on kiinnittänyt mielenkiintoisella tavalla huomiota siihen, mitä voidaan tehdä siellä prosessin aikana, kuinka tutkintajohtajan tulisi neuvotella syyttäjän kanssa siitä, mitä asian valmisteleminen syyteharkintaa ja oikeudenkäyntiä varten edellyttää tutkinnassa. Mielestäni se on ihan ydinasioita, kun mietitään sitten, että yritetään saada oikeudenkäyntiä sujuvoitettua ja tutkitaan oikeita asioita, mitkä ovat käsittelyn kannalta olennaisia. Sitten myöskin jos päätetään jättää syyttämättä, täällä sitä perusteluvetoa ehdotetaan kevennettäväksi. Täällä itse prosessissa tehdään näitä kysymyksiä. Sitten on näitä aikataulujen osalta olevia muutoksia, jotka liittyvät siihen, että voidaan tehdä kirjallisia käsittelyjä ja keventää ilmoitusmenettelyjä.

Nämä kaikki ovat kannatettavia, ja tässä käsittelyn aikana niihin on tullut hyviä tarkennuksia, ja tämä on yksimielisesti kaikissa vaiheissa mennyt eteenpäin. Kun meillä rikollisuus monimutkaistuu ja kansainvälistyy ja kaikkea muuta tulee tilalle, niin me joudutaan tekemään paljon, että me pystytään nämä koko asiat käsittelemään niin kuin ne oikeusvaltiossa kuuluu käsitellä, ja tässä pidetään huolta siitä, että nämä tulevat kuitenkin käsiteltyä asianmukaisesti. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 27/2026 vp

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 188/2025 vp sisältyvien 1.—3. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Eduskunta hyväksyi valiokunnan mietinnössä ehdotetun uuden, 4. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.